

עידן בריר | קורא בשער | קארן الشعر

רג'אא ג'אנם דנף נולדה בדמשק בשנת 1974 למשפחה של פליטים פלסטינים. שבה לארץ בשנת 1995, לאחר הסכמי אוסלו. התחילה לכתוב שירה בשנות ה-90 ופרסמה את שיריה הראשונים באנתולוגיה אורחים של קבע אצל האש, שראתה אור ב-1997, בהוצאת "בית א-שער אל-פלסטיני". קובץ השירים הראשון שלה, אדונית הלובן פורסם בשנת 2015 בהוצאת "א-ראיה" בחיפה. קובץ שיריה השני על הצחוק, הגיטרה הכתומה והמלחמה פורסם בשנת 2019 בהוצאת "אל-מותווסט" במילאנו. השתתפה בפסטיבלים וערכי שירה בפריז, פראג, קהיר, עמאן, חיפה, רמאללה וירושלים. מאמרים רבים מפרי עטה, בנושאי ספרות ואמנות פורסמו בכתבי עת שונים בארץ ובחו"ל.

עובדת כמנחת קבוצות בנושאי כתיבה יוצרת ובסוגיות הסכסוך והזהות.
אמא לשתי בנות: נאי ושאם.

רג'אא ג'אנם דנף

מערבית: עידן בריר

דמשק

אני רוצה להתחיל אתך הכל: לספר לך על עוגת החג שנשרפה ועל בן השכנים
שעקב אחרי בכניסה האפלה לבנין. על מסדר הבקר בבית הספר לפליטים
פלסטינים, על צמותיהן של בנות שלא היו בנותי ושבקליעתן צפיתי כל יום.
אספר לך על נישוח סבון הכביסה באותם ימים ועל הגלידה השאמית שאני פה אוהבת.
אספר לך על שאדי ועל עיניו התכלות כים כי הוא ממשיך לבקר אותי בחלומות. על מנת
פלאפל בבקר מענן ומבט רחוק לשמים.
נריח יחד נישוחות נרד דמשקאי, שמכר אדם בעל חיוך חומל שלא ראיתי יפה ממנו
ועל הבלבול שחשתי מול הורדים: מי מהם הכי יפה, הכי גדול, הכי זוהר?
אני רוצה להאכיל אותך פריחות ילדותי, מנה מנה
לצקת לעיניך את מראות אותם הימים
הלעיסה תרפא את עורונך
ותראי אותי.

עץ

אפשיט אותך מבגדיך
כפי שאגזם מעץ את ענפיו המיתרים
כדי שיהפך צפוף פחות
וקל יותר
וכדי שבהמשך יהיו פרוותיו מתוקים יותר.
ואולי האהבה הזו לא תספק אותך
אך עם הזמן תלמד שזו דרכי לאהב אותך
ואני הפנענית, פת הארץ ורגביה
אהב אותך רק בשפת הארץ ובאוצר המלים שלה.
הבה נתרגל: זריעה, קצירה, זבול, חריש, קטיף,
השקיה ותחוח האדמה,
אור לנשם ושפע מים תן לנו רבון עולם.
מי אמר שהארץ קמצנית
ושהשמים נדיבים יותר?

הולכת לקרב

חילים נפולי-פנים, ריחות זעה ביץ ואבק שרפה
הקר הכבד הזה לא מפחיד אותי
והקרב הארץ הזה, שאינו רוצה להסתים
לא אומר לי דבר
כל מה שמעסיק אותי הם פרחי האביב
והאם שירי אבק השרפה וגסות החילים יחנקו אותם?
איני פוחדת מן המות
אני יודעת שתגיע לאסוף את שירי
פסות בשירי הטרי תהיינה בין ידיך
לבסוף
בשר הגוף שזמן רב יחל שידך תושטנה אליו
ותגענה בו ולו פעם אחת.

אֶשְׁנֶן אֶת מְזֻמְרִיָּה שֶׁל מְרִים כְּשֶׁנִּעְנְעָה אֶת יְשׁוּעַ בְּעֵרִיסָה,
 מְזֻמְרִים שֶׁשׁוֹמְרִים עַל הָעֵינַן וּמְטַהְרִים אֶת הַלֵּב.
 מְזֻמְרִיָּה שֶׁל אִם כּוֹלֵלִים רַק תְּשׁוּקָה וּפְחַד עַל גִּתַּח הַבְּשָׂר הַטָּרִי שִׁיִּצָּא מִרַחֲמָה.
 אֲנִי נּוֹסַעַת עִם נְשִׁים טִיבִיטִיּוֹת וּמְלַמְּדָת אֶת רַגְלֵי שְׁעוֹר בְּזִלְיַת הָאֲדָמָה, עֹשֶׁב אַחַר עֹשֶׁב,
 סֶלַע אַחַר סֶלַע, עַד שְׁאֲמִי הָרֵאשׁוֹנָה תִּהְיֶה מְרָצָה מִמְּנִי,
 הָאֶרֶץ שְׁמֵרְדָתִי נִגְדָה לֹא אַחַת,
 יִלְדָה קִשְׁת עֶרְף הַמִּתְעַקֶּשֶׁת לְחֻצוֹת אֶת הַדֶּרֶךְ.
 אֲנִי שָׂרָה עִם נְעוּרוֹת פְּשׁוּטוֹנִיּוֹת, הַלְחָן מְעַצִּיב אוֹתִי וְאֲנִי בּוֹכָה,
 בּוֹכָה שְׂמִיחָה בְּדַמְעוֹתַי
 בְּמִימֵי הַנְּגָרִים מִמְקַצֵּב הַשִּׁיר.
 אֲנִי עוֹבְרָת עִם כְּפָרִיּוֹת אִיטָלְקִיּוֹת מִסֶּן רָמוֹ
 אֶל צֵדוֹ הַשְּׁנִי שֶׁל הָהָר,
 שָׁם, הֵיכָן שִׁישׁ גְּבִינָה מְלוּחָה וְעֵץ תּוֹת אָדָם,
 הֵיכָן שֶׁהֵים נוֹשֵׁם מְלוֹא מְלַחוֹ
 וּמְעַשֵּׂן אֶת הַסִּיגְרֵה הָאֲחֻרּוֹנָה שְׁלוֹ לַהַיּוֹם.

אצבעותי והגיטרה הכתומה

אֶבְגַּד בְּזֻכְרוֹנִי
 וְאוֹתִיר לְבָדִיּוֹת לְאַחֶזְזוּ בִּי כְּצִפּוֹר נוֹדֶדָת
 אֶבְגַּד בְּחֻבְרִים
 הַמִּישׁוֹר מִפְתָּה אוֹתִי לְשִׁתוֹת מְלַחוֹתוֹ
 דָּבַר לֹא יִפְגַּע בְּזֻכְרוֹנִי
 וְטֻרְדוֹת הַיּוֹמִיּוֹם לֹא יִכְלוּ אוֹתִי, כְּמוֹ הַיִּימִי אַחֲרוֹנָת הַמְּלֻכּוֹת
 אֶבְגַּד בְּאֶצְבְּעוֹתַי
 הַגִּיטְרָה הַפְּתוּמָה שְׁלִי כְּבָר וְקָנָה
 וְהַפְּכָה לְפָרִיט רְהוּט מִפְּהֶק בְּבֵית
 אֶפְלוֹ הַשִּׁירִים חוֹמְקִים מִמְּנִי
 כְּנִכִּיא שְׁלֶקָה בְּחֻרְשׁוֹת
 אוֹ שֶׁהִנְבּוֹאָה עֲזָבָה אוֹתוֹ
 אֶבְגַּד בְּעֵטִי וּבְמַחְבְּרָתִי הַצְּבָעוֹנִית
 כִּי מְלוֹתִי לֹא נִטְעוּ אוֹר בְּלֵב
 וְלֹא פָּרְשׁוּ כִּנֵּף פְּרַפֵּר בְּעוֹלָם הַזֶּה
 אֶבְגַּד בְּאֲמִי
 הָרִי לֵב הָאִמְהוֹת כְּבָר אֵינּוּ נִהַר שֶׁל דְּבִשׁ
 וְדַמְעוֹתֵיהֶן אֵינּוּ צִלְמוֹ שֶׁל אֵל טוֹב
 אֶבְגַּד בְּחֻלּוּמוֹתֵי הַקְּטָנִים
 כִּי הַפְּתָק עִם הַשִּׁיר שֶׁכְּתַבְתִּי לָהּ
 מְצָא אֶת מְקוֹמוֹ בְּכִיּוֹר
 כְּקֶלֶף מִפְסִיד שֶׁל אֶהֱבֵת אֶשֶׁה, שְׁתּוּי פְּנִיָּה כְּשֶׁל בַּת אַרְבָּעִים
 אֶבְגַּד בְּעֶצְמִי
 כִּי מֵאֵז שֶׁהֵייתִי לְאַחֲרָת, אֲנִי מִיטִיבָה רַק
 לְבַגְד בְּעֶצְמִי.

רג'אא ג'אנם דנף

שריקה

בְּעִיר שְׂבָה שְׂבָה חַיִּיתִי בִּילְדוּתִי, לֹא הָיוּ תַחֲנוּת וְרַכְּבַת,
 לֹא שְׂרִיקָה,
 לֹא קוֹל שֶׁקְשׁוֹק גְּלָגְלִים שִׁיִּצִּית גְּעָגוּעַ
 וְלֹא פְּנִים הַשׁוֹתִים אֶת כְּמִיָּהֶתָם בְּפָנֵי הָאֵהוֹב הַמַּגִּיעַ מֵהַשְּׁעָרִים.
 וְלִמְרוֹת כָּל זֹאת,
 מֵאֵז שֶׁהֵייתִי יִלְדָה
 חִפִּיתִי לָהּ.